

2 Förutsättningar och omvärldsbevakning

2.1 HÅLLBARHETENS TRE DIMENSIONER

Mål för god ekonomisk hushållning i Ale kommun ska medverka till att varje generation tar ansvar för sin konsumtion av kommunal verksamhet och efterlämnar miljömässiga, sociala och ekonomiska förutsättningar som är minst lika goda som vid övertagandet. Enligt kommunallagen ska kommuner och landsting ha ”god ekonomisk hushållning”. Det innebär att kommunerna ska vidta åtgärder för att öka långsiktigheten i den ekonomiska och verksamhetsmässiga planeringen.

Kommunen genomförde under 2016 en social kartläggning som bland annat har täckt områdena hälsa och socioekonomi, men främst inriktat sig på barns och ungas uppväxtvillkor. Kartläggningen visar på ett delat samhälle där förutsättningarna för våra barn och unga markant skiljer sig åt beroende på var i kommunen man bor. Centrala Nödinge är det område där förutsättningarna är tuffast och där man följaktligen behöver satsa resurser för att kompensera för detta. Nödinge är den ort där segregationen är störst, mellan centrala och södra delarna. Samhällsutvecklingen måste ske på ett sådant sätt att segregation motverkas och att människor med olika bakgrund möts i miljöer i vardagen, till exempel boende, förskolor och skolor.

Den psykiska ohälsan i Ale kommun är högre än i kommuner som vi jämfört oss med i den sociala kartläggningen. En grupp som skiljer ut sig är unga kvinnor vars psykiska ohälsa är påtagligt högre. Tillsammans med Västra Götalandsregionen ska den negativa utvecklingen brytas.

Befolkningen i Ale kommun har ett högre bilnehav och längre körsträcka per person och år än riket i stort. Förnyelsebara drivmedel har ännu inte börjat ersätta fossila drivmedel samtidigt som fler väljer bilen. Resandet med Alependeln har planat ut de senaste två åren. Ett högt resande med pendeln är viktigt för att behålla underlaget för en stark kollektivtrafik.

Klimatet förändras vilket innebär anpassningar i samhället. I inriktningsdokumentet läggs ett uppdrag till förvaltningen att arbeta fram dels en klimatstrategi, dels åtgärder för klimatanpassning. Ett hållbart Ale kräver styrning och ledning utifrån samtliga hållbarhetsperspektiv – ekologiskt, socialt och ekonomiskt.

2.2 GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING

Kommunen ska ta fram särskilda mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning på både kort och lång sikt såväl för ekonomin som för verksamheten. Kravet på god ekonomisk hushållning är överordnat balanskravet, det vill säga att intäkterna ska överstiga kostnaderna.

Detta innebär att det inte är tillräckligt att i resultatet uppnå balanskravet, utan för att kravet på en god ekonomisk hushållning ska vara uppfyllt bör resultatet ligga på en nivå som reellt sett konsoliderar ekonomin på kort och lång sikt.

Kommunens snabba tillväxttakt de kommande åren kommer att utmana nu gällande finansiella mål. Det finns många olika sätt att uppfylla de finansiella målen; att ändra målsättningarna, att öka resultatet, att minska tillväxten och därmed också nödvändiga investeringar är några exempel. Ales beslut måste grundas på kommunens lokala förutsättningar. Under 2018 behöver därför en brett sammansatt politisk grupp genomlysas konsekvenserna av olika tillväxtscenarion och över tid besluta om strategier för en tillväxt i balans.

För att säkerställa de finansiella målen ska det redovisade resultatet vara minst 4 procent av verksamhetens nettokostnader över tid.

- Soliditeten exklusive ansvarsförbindelsen ska vara minst 40 procent.
- Soliditeten inklusive ansvarsförbindelse ska vara fortsatt positiv.
- Låneskuld, pensionsskuld inklusive ansvarsförbindelse och borgensåtagande ska per invånare inte överstiga 70 000 kronor.
- Över tid ska självfinansieringsgraden av kommunens investeringar vara minst 50 procent.

De finansiella målen tar sikte på kommunens finansiella ställning och dess utveckling och anger därmed de finansiella förutsättningarna och ramarna för den verksamhet som kommunen bedriver.

Finansiella jämförelsetal	Utfall 2015	Utfall 2016	Budget 2017	Budget 2018	Prognos 2019	Prognos 2020	Prognos 2021
Resultat (Mkr)	41,2	30,3	30,0	69,0	72,0	77,0	81,0
Nettokostnadsandel (%)	97,2	98,1	98,2	96,0	96,0	96,0	96,0
Nettokostnad (Mkr)	1 444,8	1 534,8	1 594,9	1 667,8	1 729,8	1 845,1	1 924,5
Nettokostnad per invånare (kr)	50 059	51 941	52 876	53 712	53 376	55 239	56 149
- "- Procentuell ökning (%)	2,8	3,8	1,8	1,6	-0,6	3,5	1,6
Anläggningstillgångar per invånare (kr)	44 643	48 161	58 091	59 033	66 074	73 050	76 878
Extern låneskuld (Mkr)	230,0	356,8	661,2	649,4	896,7	1 124,4	1 238,4
Låneskuld per invånare (kr)	7 969	12 075	21 921	20 915	27 670	33 663	36 131
Nettokoncernskuld per invånare (kr) (Kommuninvest)	57 817	59 718	68 620	72 234	81 969	94 013	101 565
Soliditet (exklusive ansvarsförbindelse, %)	53,7	50,7	42,8	44,8	41,8	39,6	39,2
Soliditet (inklusive ansvarsförbindelse, %)	15,0	16,7	14,3	18,9	19,4	20,1	21,4
Avskrivningar		79,1	93,2	100,6	112,0	125,4	137,1
Avskrivningar + Resultat		109,4	123,2	169,6	184,0	202,4	218,1
Självfinansieringsgrad	39,4	50,6	39,9	50,3	43,8	47,7	65,7
Invånare (antal)	28 862	29 549	30 163	31 051	32 408	33 402	34 275

2.3 EKONOMISK ÖVERSIKT

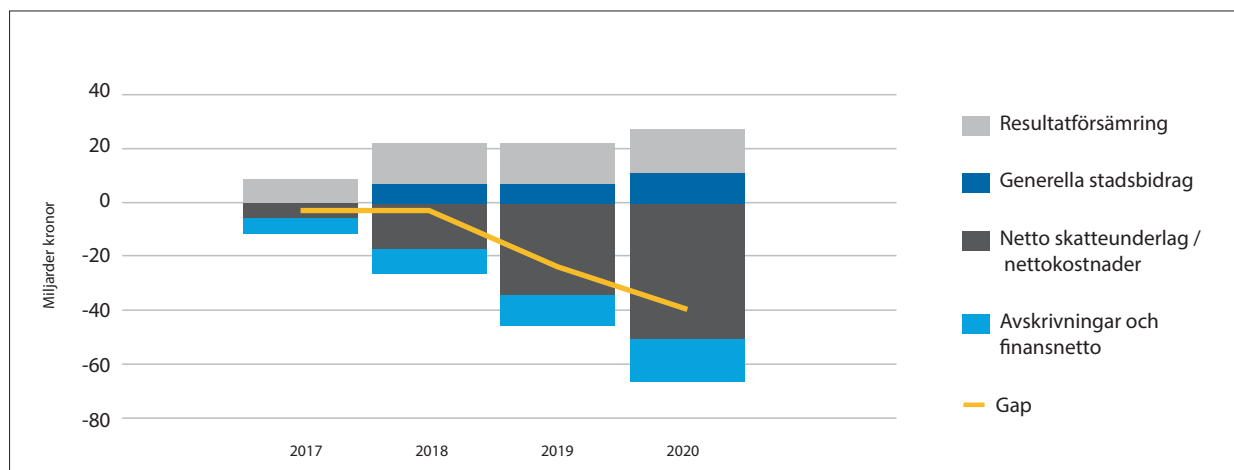
2.3.1 SVENSK EKONOMI

Den svenska ekonomin avslutade 2016 starkt och förväntas fortsätta växa i snabb takt även under 2017. Den positiva utvecklingen av svensk ekonomi har medfört att sysselsättning och skatteunderlag har vuxit mer än förväntat.

2017 och 2018 blir också starka ekonomiska år med högkonjunktur. De kommande åren därefter kommer att utvecklas mer normalt. Denna förändring sker samtidigt som de demografiska utmaningarna blir mycket stora. Framför allt barn och elever i skolan samt de äldre åldersgrupperna växer snabbt samtidigt som den arbetande befolkningen inte ökar.

Konsekvensen blir att kostnaderna både för drift och investeringar ökar mycket snabbare än skatteunderlaget. SKL:s beräkningar i den ekonomiska rapporten maj 2017 visar att den totala obalansen är 65 miljarder kronor för kommunsektorn. Även om man räknar bort nuvarande resultat och förväntade ökningarna av generella statsbidrag så blir den kvarvarande obalansen 40 miljarder kronor som sektorn behöver hantera. Ale kommun motsvarar cirka 3 promille vilket innebär att kommunens behov av anpassning till nuvarande kostnadsläge blir 120 miljoner kronor under en treårsperiod. Utvecklingen beskrivs av diagrammet nedan.

MILJARDER KRONOR I LÖPANDE PRISER

2.3.2 SKATTEINTÄKTER OCH STATS BIDRAG FÖR ALE 2018

Beräkningen av kommunalskatten och de generella statsbidragen innebär 72,8 Mkr i ökad skatteprognos mellan budget 2017 och 2018. Utöver detta simuleras skatteunderlaget med kommunens egen befolkningsprognos som ger ytterligare 20,4 Mkr i ökade skatteintäkter och inkomstutjämningsbidrag.

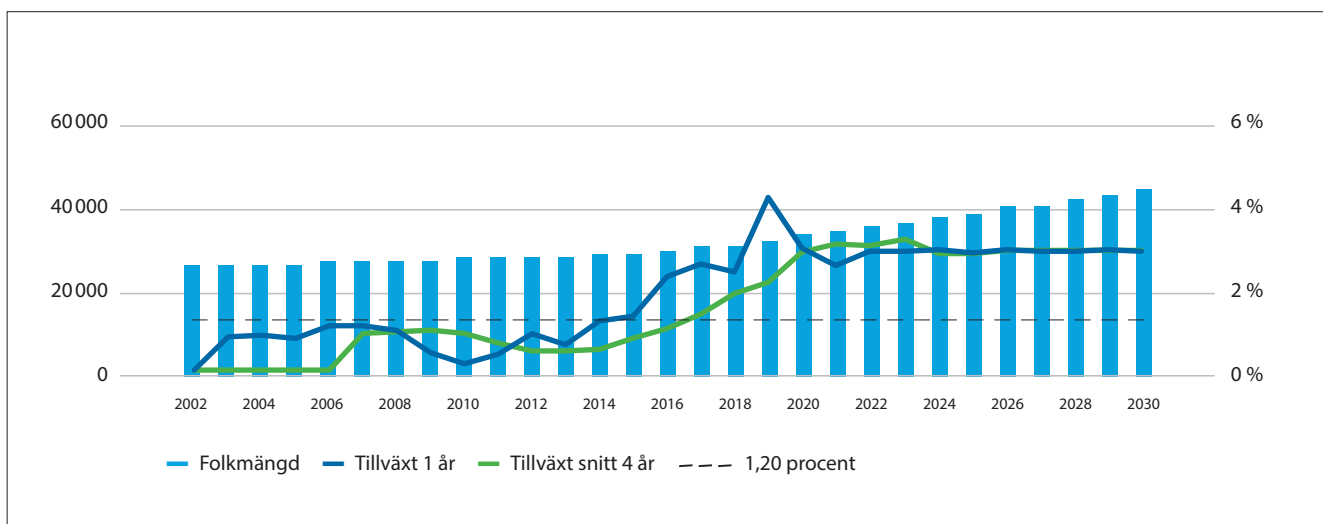
Från och med 2018 förväntas Ale även ta del av eftersläpningsersättningen som tilldelas kommuner med en hög befolkningstillväxt. Detta genererar ytterligare 10,4 Mkr och sammantaget förväntas skatteprognosen öka med 99,8 Mkr till 2018.

Eftersläpningsersättningen baseras på två kriterier. Antalet invånare ska öka i genomsnitt med minst 1,2 procent per år under en fyraårsperiod

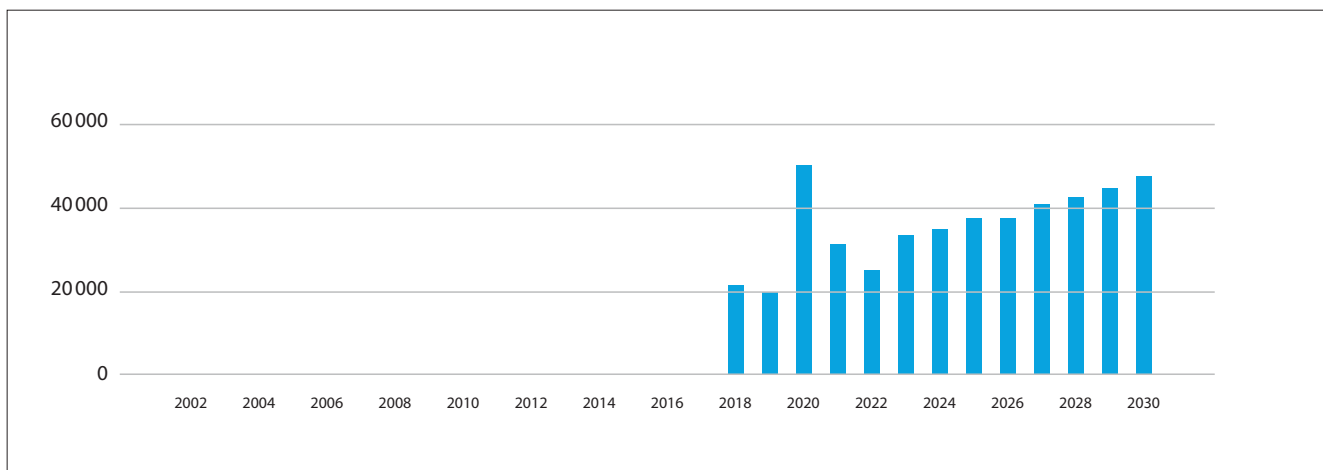
med utgångspunkt sex år innan aktuellt budgetår. Utöver detta ska befolkningen vuxit med 1,2 procent året innan det aktuella budgetåret. När båda dess kriterier är uppfyllda ersätts kommunen med de intäkter som det överskjutande antalet invånare skulle ha genererat i form av skatteintäkter och utjämningsbidrag. Eftersom denna ersättning kan förändras hastigt samt att regeringen granskar ersättningsmodellen används 50 procent av kostnadsutjämnningen i den simulerade skatteprognosen som ligger till grund för budgeten för 2018.

Befolkningstillväxten prognostiseras ligga på cirka 3 procent per år fram tills 2030, vilket är betydligt högre än dagens gränsvärde på 1,2 procent.

FOLKMÄNGD OCH TILLVÄXTTAKT (1 NOVEMBER RESPEKTIVE ÅR)

EFTERSLÄPNINGSERSÄTTNING TKR

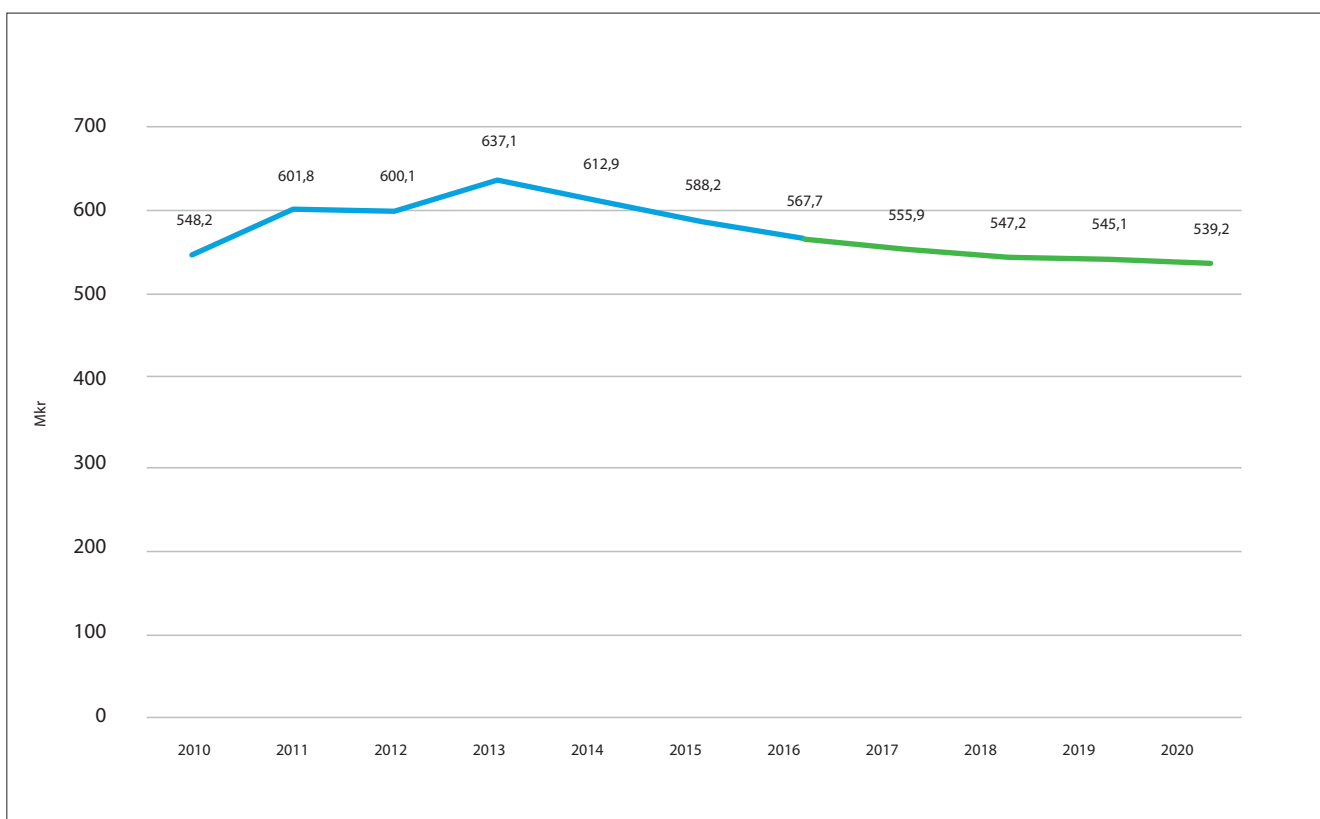
2.3.3 PENSIONSÅTAGANDEN

Kommunen har stora pensionsåtaganden. Enligt pensionsprognosen nedan som baseras på prognosen från KPA kommer kostnaderna att fortsätta öka de kommande åren. För 2018 och 2019 förväntas kommunens pensionskostnader öka väsentligt mycket för att sedan avta under 2020.

Totalt för perioden 2018-2020 ökar kostnaderna med 20,1 Mkr. Prognosen utgår från befintlig personal och framtida förändringar av arbetskraften finns således inte inräknade.

Pensionsskuld inklusive löneskatt Belopp i Mkr	2017	2018	2019	2020	Sammanlagd nivåhöjning av kostnaderna
Avgiftsbestämd ålderspension	49,8	52,2	54,6	57,2	7,5
Skuldförändring	2,5	8,8	10,2	8,0	5,5
Finansiell kostnad	2,5	2,9	5,5	5,3	2,8
Pensionsutbetalningar	30,9	32,2	33,7	35,3	4,3
Kostnad pensioner/år	85,7	96,1	104,0	105,8	20,1

ANSVARSFÖRBINDELSEN INKLUSIVE LÖNESKATT RESPEKTIVE ÅR

Ansvarsförbindelsen för pensioner före 1998 hade sitt högsta värde 2013 då skulden motsvarade 637 Mkr. Fram till 2020 beräknas beloppet minska med knappt 100 Mkr.

2.3.4 ALES UTVECKLING DE KOMMANDE TIO ÅREN

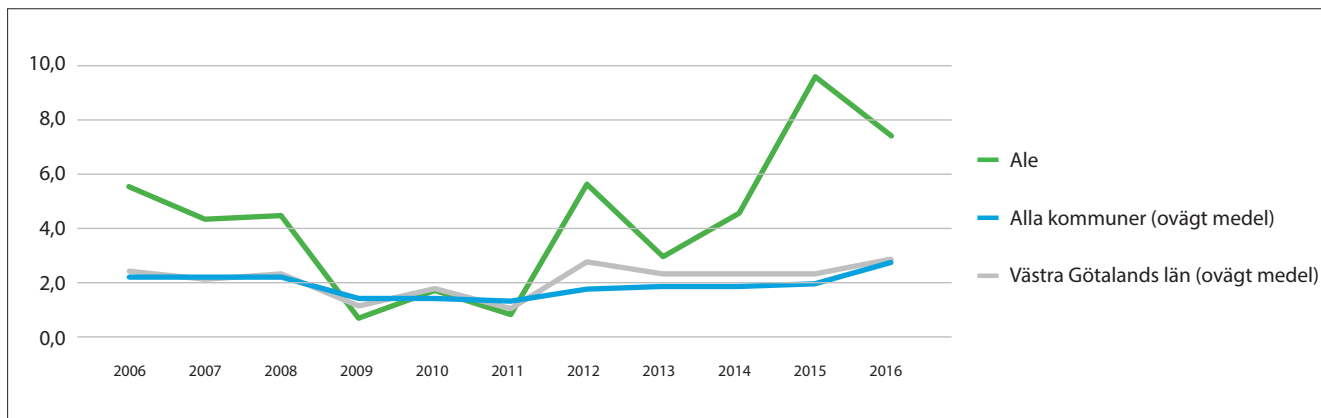
Prisökningarna på bostäder går snabbt vilket innebär att större andel av planerad byggnation kommer att genomföras. Antalet färdigställda bostäder skiljer sig stort från Västra Götalandsregionen och landet i stort. Utbyggnaden i Kronogården i Älvängen fortsätter att överträffa de ursprungliga planerna, vilket ställer stora krav på den kommunala servicen.

Ambitionen är att kommunen ska ha beredskap för en tillväxttakt på 3,0 procent. Tillväxten är effekten av beslut under en lång tid. Tillväxten de kommande fem åren beror på beslut tagna de senaste tio åren. De viktigaste besluten är planbesked, detaljplaner och markanvisningar. Beräkningar visar att bostadsproduktionen under 2017-2021 kan uppgå till 2112 bostäder. Den planerade nybyggnationen visas i följande diagram.

Den snabbt ökade tillväxttakten innebär att Ale behöver öka investeringstakten i lokaler för äldreboenden, förskolor, skolor och bostäder för särskild service bland annat. Ale har antagit nu antagit sin andra lokalresursplan som gäller för perioden 2018–2027 för att förse den kommunala servicen med lokaler de kommande tio åren. Denna plan ligger till grund för beräknade investeringar under planperioden. En investeringstakt som över tid ligger på 300–400 Mkr per år ställer nya krav på finansiering.

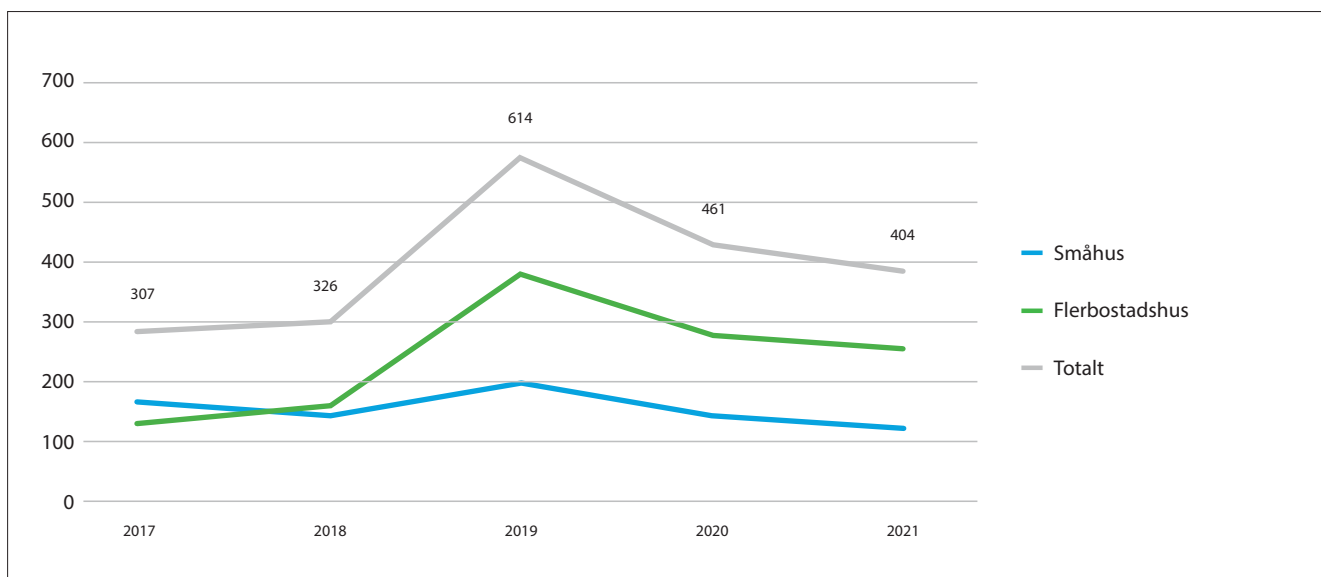

FÄRDIGSTÄLLDA BOSTÄDER PER 1 000 INVÅNARE

Siffror hämtas ur Kolada.

PLANERAT BOSTADSBYGGGANDE 2017–2021

Siffror från Ale kommuns bostadsförsörjningsprogram (2017–2021).

INVESTERINGAR 2006–2020 Mkr

